

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 351/2011-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. septembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť A. S., M., zastúpenej advokátom JUDr. P. V., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prácu a spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 38/2011 z 5. mája 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. S. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. júla 2011 doručená sťažnosť A. S. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len

„listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 38/2011 z 5. mája 2011.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa na základe rozsudku Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) zo 17. decembra 2008 v konaní vedenom pod sp. zn. 44 C 40/2006; ktorým určil, že okamžité skončenie pracovného pomeru je neplatné, domáhala zaplatenia náhrady mzdy a náhrady finančných zabezpečení. Jej zamestnávateľ (žalovaný) navrhol žalobný návrh zamietnuť z dôvodov, že v decembri 2005 doručil sťažovateľke výpoveď z organizačných dôvodov podľa § 63 ods. 1 písm. b) zákona č. 311/2001 Zb. Zákonník práce v znení neskorších predpisov s 3-mesačnou výpovednou lehotou, ktorá uplynula 31. marca 2006, a v období od 16. marca do 19. júla 2006 bola sťažovateľka práceneschopná, a preto jej pracovný pomer skončil *„uplynutím posledného dňa ochrannej lehoty t. j. 19. 7. 2006“*.

Okresný súd rozsudkom sp. zn. 24 C 4/09 z 21. júla 2009 žalobu sťažovateľky zamietol. Následne Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) na základe odvolania sťažovateľky rozsudkom sp. zn. 14 Co 392/2009 z 19. januára 2000 rozsudok okresného súdu potvrdil.

Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktoré vzala v časti späť. Dovolacie konanie bolo najvyšším súdom napadnutým uznesením sp. zn. 3 Cdo 38/2011 z 5. mája 2011 v časti zastavené a v časti odmietnuté ako neprípustné. Sťažovateľka v sťažnosti ako jediný argument jej nesúhlasu s napádaným uznesením najvyššieho súdu uviedla, že *„skončenie pracovného pomeru sa nemôže odvíjať od výpovede. Následne totiž zamestnávateľ so zamestnankyňou skončil pracovný pomer okamžitým skončením pracovného pomeru. Znamená to, že museli skončiť právne účinky výpovede.“*

Posúdenie tejto problematiky nesporne zasahuje do právnej istoty a ochrany základných ľudských práv zamestnanca. Názor okresného a krajského súdu totiž vedie k tomu, že v prípade okamžitého skončenia pracovného pomeru po skončení pracovného

pomeru výpoveďou, musí sťažovateľka napadnúť neplatnosť nielen okamžitého skončenia pracovného pomeru. Musí napadnúť aj neplatnosť výpovede, ktorá v tom čase nespôsobuje žiadne právne účinky.

Uvedené vytvára precedens, kedy zamestnávateľ môže ukončiť jeden pracovný pomer viacerými spôsobmi, pričom zamestnanec musí reagovať na všetky z nich. Zamestnávateľ by tak mohol so zamestnancom skončiť pracovný pomer okamžitým skončením pracovného pomeru a následne aj iným spôsobom, ako v danom prípade dva dni po sebe. Pokiaľ by súd skonštatoval neplatnosť prvého skončenia, pracovný pomer by bol aj tak skončený. Podľa názoru okresného a krajského súdu by totiž mal napadnúť aj druhé skončenie, nakoľko v dôsledku neplatnosti prvého nadobudlo účinnosť druhé.

ZP pomerne podrobne upravuje spôsoby skončenia pracovného pomeru. Je to tak aj z dôvodu, aby sa zamestnanec mohol brániť v prípade porušenia jeho práv. To však je možné len v tom prípade, ak sa bude brániť voči účinnému právnomu úkonu. Je v rozpore s právom garantovaným v článku 36 Ústavy nútiť zamestnanca napádať všetky úkony, vrátane tých, ktoré nespôsobujú v tom čase právne účinky. Je nutné posudzovať len tie úkony, ktoré v danom čase sú účinné a vedú k skončeniu pracovného pomeru. Je zrejmé, že pokiaľ po doručení výpovede zamestnávateľ okamžite skončí so zamestnancom pracovný pomer, skončenie pracovného pomeru sa odvíja od tohto úkonu. Z toho dôvodu nie je možné nútiť zamestnanca a vyžadovať od neho, aby napádal výpoveď, od ktorej zamestnávateľ skončenie pracovného pomeru neodvíja. Navyše ak zamestnávateľ po okamžitom skončení pracovného pomeru prestal vykonávať všetky svoje povinnosti viažuce sa k výpovednej dobe.

Tým, že je uvedené právo, základným ľudským právom, má mu byť daná osobitná dôležitosť. Pri jeho výklade treba sledovať účel, ktorým je nesporne ochrana zamestnanca. Tým, že sa dovolací súd namietaným porušením tohto práva ani nezaoberal, porušil toto sťažovateľkine ústavné právo...

Sťažovateľka s poukazom na § 237 písmeno d) Občianskeho súdneho poriadku... namietala, že vo veci už bolo raz rozhodnuté súdom o neplatnosti skončenia jej pracovného pomeru. Znamená to, že okresný a krajský súd mal vychádzať z toho, že pracovný pomer sťažovateľky naďalej trvá. Napriek uvedenému súdy posúdili uvedenú situáciu opačne“.

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom
„- vyslovil, že uznesením zo dňa 5. 5. 2011 vydanom v konaní 3 Cdo 38/2011 Najvyšším súdom... sú porušené sťažovateľkine práva na prácu a spravodlivý súdny proces garantované článkom 36, článku 46 odsekom (1), Ústavy, článkom 36 odsekom (1) Listiny a článkom 6 odsekom (1) Dohovoru,

- zrušil uznesenie zo dňa 5. 5. 2011 vydané v konaní 3 Cdo 38/2011 Najvyšším súdom...

- priznal sťažovateľke primerané finančné zadostučinenie vo výške 3.500,- €,

- zaviazal Slovenskú republiku zaplatiť sťažovateľke trovy konania.“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Zjavne neopodstatneným návrhom je návrh, ktorým sa namieta taký postup orgánu verejnej moci, ktorým nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namieta, ako aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval označené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (napr. II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 288/05, II. ÚS 298/06).

Sťažnosť je založená na tvrdení sťažovateľky, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 38/2011 z 5. mája 2011 bolo porušené jej základné právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru tým, že najvyšší súd nevyhodnotil jej dovolacie dôvody, že v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo [§ 237 písm. d) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“)] v spojení s § 241 ods. 2 písm. a) OSP a napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci [§ 241 ods. 2 písm. c) OSP].

Ústavný súd pripomína, že jeho úlohou nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Ústavný súd je v súlade so svojou všeobecnou právomocou vyjadrenou v čl. 124 ústavy súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Táto právomoc mu spolu s právomocou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy umožňuje preskúmať aj napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov, avšak iba z hľadiska, či je, alebo nie je v súlade s ústavno-procesnými zásadami upravenými v ústave. Ústavný súd nevykladá iné ako ústavné zákony, a preto musí preskúmať len to, či sa tieto zákony nevyložili spôsobom, ktorý je svojvoľný (arbitráry) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu takýchto právnych úprav.

Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05). Ak nie

sú splnené tieto predpoklady na preskúmanie rozhodnutí všeobecných súdov, ústavný súd nemôže dospieť k záveru o vecnej spojitosti medzi základnými právami alebo slobodami, ktorých porušenie sa namieta, a napádaným rozhodnutím všeobecných súdov, prípadne postupom, ktorý im predchádzal.

Najvyšší súd uznesenie, ktorým dovolanie v časti zastavil (nie je predmetom sťažnosti sťažovateľky) a v časti týkajúcej sa náhrady mzdy odmietol, odôvodnil takto:

„Navrhovateľka bez bližšieho vysvetlenia namieta, že v konaní došlo k procesnej vade konania v zmysle § 237 písm. d) O. s. p. Toto ustanovenie dopadá na prípady, v ktorých súd rozhodol napriek tomu, že mu v tom bránila prekážka veci právoplatne rozhodnutej (§ 159 ods. 3 O. s. p.) alebo prv začatého konania (§ 83 O. s. p.). Ak súd zistí, že v tej istej veci (jej časti) bolo právoplatne rozhodnuté alebo začalo prv konanie, konanie bez ďalšieho zastaví (§ 104 ods. 1 O. s. p.). Právoplatné rozhodnutie tvorí prekážku už raz rozsúdenej veci vtedy, ak v novom konaní ide o to isté, o čo išlo v prechádzajúcom rozhodnutí; musí ísť o totožnosť osôb a aj o totožnosť predmetu konania, opierajúci sa o rovnaké skutkové okolnosti.

Zo spisu nevyplýva existencia žiadneho skoršieho právoplatného rozhodnutia súdu vydaného v tejto veci. Na nejasnosť základu tejto námietky navrhovateľky správne poukázal aj odporca. Ak by (azda) navrhovateľka vyvodzovala existenciu tejto prekážky (res iudicata) zo skutočnosti, že v inom súdnom konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 44 C 40/2006 bolo právoplatne rozhodnuté o tom, že je neplatné okamžité skončenie pracovného pomeru dané odporcom navrhovateľke, považuje dovolací súd za potrebné uviesť, že v danom prípade nejde o ten istý predmet konania a v oboch veciach boli určujúce odlišné skutkové okolnosti. V prejednáwanej veci sa navrhovateľka domáhala mzdových nárokov, o čom dosiaľ nebolo v inom konaní právoplatne rozhodnuté.

V časti dovolania, v ktorej navrhovateľka spochybňuje správnosť vecnej stránky rozsudku odvolacieho súdu a vytýka mu nesprávnosť právnych záverov, na ktorých založil svoje rozhodnutie, ide z hľadiska obsahového o námietku, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou

aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie vecí súdmi nižších stupňov je relevantný dovolací dôvod, ktorým možno úspešne odôvodniť iba procesné prípustné dovolanie; samo nesprávne právne posúdenie vecí nieje procesnou vadou konania v zmysle § 237 O. s. p.; a nezakladá prípustnosť dovolania.

Keďže prípustnosť dovolania navrhovateľky nemožno vyvodiť zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, dovolací súd odmietol tento jej mimoriadny opravný prostriedok podľa § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p. ako smerujúci proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. So zreteľom na odmietnutie dovolania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.“.

Z citovaného rozhodnutia je zrejmé, že najvyšší súd zistil, že dovolanie sťažovateľky smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, pričom najvyšší súd posudzoval procesnú prípustnosť dovolania nielen z dôvodov uvedených v § 238 OSP, ale aj z pohľadu všeobecných dôvodov zmätočnosti konania uvedených v § 237 OSP. Z hľadiska posúdenia týchto dôvodov procesnej prípustnosti dovolania sa rozhodnutiu najvyššieho súdu nedá vyčítať neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť či svojvoľnosť ním prijatých záverov.

Ústavný súd k tomu podotýka, že pri podaní dovolania je nevyhnutné odlišovať na jednej strane posúdenie otázky prípustnosti tohto mimoriadneho opravného prostriedku ako takého a na strane druhej otázku prípustnosti dôvodov dovolania. Procesnú prípustnosť dovolania ako takého skúma dovolací súd ako otázku primárnu a až v prípade, že dospeje k zisteniu, že dovolanie je po procesnej stránke prípustné, t. j. že smeruje proti rozhodnutiu, ktoré týmto mimoriadnym opravným prostriedkom možno napadnúť, dovolací súd až sekundárne posudzuje prípustnosť dôvodov dovolania a následne aj ich opodstatnenosť. Inými slovami, v prípade, že dovolací súd zistí, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré týmto mimoriadnym opravným poriadkom nemožno napadnúť, t. j. že dovolanie nie je

procesne prípustné, dovolací súd už neskúma prípustnosť a ani dôvodnosť dovolacích dôvodov (obdobne II. ÚS 328/09).

Vzhľadom na uvedené sa tvrdenie sťažovateľky o porušení ňou označených práv, ku ktorému malo dôjsť v dôsledku toho, že najvyšší súd nevyhodnotil jej dovolacie dôvody, javí ako neopodstatnené, a teda nemajúce príčinnú súvislosť s právom na spravodlivé súdne konanie.

Uvedené závery boli podkladom na rozhodnutie ústavného súdu, ktorý sťažnosť sťažovateľky už po jej predbežnom prerokovaní odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. septembra 2011